

بندامیر

Band-e-Amir

کتاب دوم:

جغرافیا ، فرهنگ ، آداب و رسوم ، اقتصاد

پژوهش و نگارش : احمد رضا زارع

انتشارات همد

۱۳۸۷

زارع ، احمدرضا ، ۱۳۴۲
 بندامیر - جغرافیا ، فرهنگ ، آداب و رسوم / نویسنده : احمدرضا زارع
 مشخصات نشر : قم : هدهد ، ۱۳۸۷.
 مشخصات ظاهری : ۱۲۸ ص
 شابک : ۹۷۸-۹۶۴-۲۵۰۸-۲۴-۹
 وضعیت فهرست نویسی : فیبا
 موضوع : آثار باستانی و تاریخی / فارس - زرقان
 رده بندی کنگره : ۱۳۸۶ ۴۷ الف / ۸۱۳۱ PIR
 رده بندی دیوئی : ۸۱۳ / ۴۲
 شماره کتابشناسی ملی : ۱۱۳۸۴۴۰

نام کتاب : بندامیر - جغرافیا ، فرهنگ ، آداب و رسوم

مؤلف : احمدرضا زارع

شمارگان : سه هزار نسخه

ناشر : انتشارات هدهد - قم ۹۱۷۳۱۶۲۲۸۶

چاپ : عترت - قم

نوبت چاپ : اول / پاییز ۱۳۸۷

قیمت : ۲۵۰۰۰ ریال

شابک : ۹۷۸-۹۶۴-۲۵۰۸-۲۴-۹

ISBN : 978-964-2508-24-9

عکس : نیکول فریدنی

فهرست مطالب

۱۲	مقدمه ناشر
۱۵	پیش گفتار
۱۸	حرف دل
۲۰	تشکر
۲۱	بندامیر
۲۱	جغرافیا و تاریخ
۲۲	تقسیمات کشوری
۲۲	وضعیت جغرافیایی و طبیعی روستا
۲۳	رودکر
۲۳	دهستان بندامیر
۲۳	اقلیم
۲۳	دما و بارندگی
۲۴	باد
۲۴	آب
۲۵	سیلاب ها
۲۵	کوه
۲۵	راه
۲۶	وجه تسمیه Band-e-Amir بند امیر
۲۷	فرهنگ معین :
۲۷	مشخصات سد و ملحقات آن
۲۹	بندامیر
۲۹	فرهنگ و آداب و رسوم
۳۰	زبان
۳۰	نژاد
۳۰	دین
۳۱	اعیاد مذهبی و ملی
۳۱	نیمه شعبان
۳۱	عید مبعث و تولد حضرت رسول

۳۱	عید غدیر خم
۳۲	عید فطر
۳۲	عید قربان
۳۳	آیین‌ها و آداب و رسوم
۳۳	مقدمات عید نوروز
۳۴	چهارشنبه سوری
۳۴	عید نوروز
۳۵	سیزده بدر
۳۵	عروسی
۳۶	طلیونی و بله برون
۳۷	نامزدی
۳۷	حنابندون
۳۸	گیس بافون
۳۹	سر تراشون
۴۰	دست بوسون
۴۰	پس حجله‌ای
۴۰	جاهاز برون
۴۱	ورچیدن حجله
۴۱	پاگشا
۴۲	آرمه داری
۴۲	تجربه های دوران بارداری
۴۳	رختک برون
۴۳	زایمان
۴۴	انتخاب اسامی
۴۴	خته سوران
۴۵	سوراخ کردن گوش
۴۵	کودک یاری
۴۶	غذای کمکی
۴۷	شیر گرفتن
۴۸	بیاورها
۴۸	نظر خوردگی

۴۹	اسفند
۴۹	قاصدک
۴۹	حیوانات
۵۰	نان
۵۰	ناخن
۵۰	زمان
۵۰	مسافر
۵۰	گوش
۵۱	سفره
۵۱	جارو
۵۱	خارش اعضای بدن
۵۱	چراغ
۵۱	آینه
۵۲	آب
۵۳	ادبیات شفاهی
۵۳	ترانه های محلی
۶۱	ضرب المثل ها
۷۳	اتباع
۷۵	ترانه های کودکانه
۷۷	لالایی ها
۸۰	روایی ها
۸۳	واسونک
۸۸	تک بیتی ها
۹۰	دو بیتی ها
۹۴	افسانه ها و قصه ها
۹۵	تعارفات روزانه
۹۵	دعاها
۹۶	نفرین ها
۹۷	رفتارهای پسندیده
۹۸	طبابت های عامیانه
۱۰۰	چیستان

۱۰۲	اسامی
۱۰۲	زنان
۱۰۳	مردان
۱۰۵	بازی‌ها و سرگرمی‌ها
۱۰۵	شنا کردن
۱۰۵	کودرنه
۱۰۵	گلوله بازی (گردوبازی)
۱۰۶	آلک دو لک
۱۰۶	چوق بازی (چوب بازی)
۱۰۷	چوق بازی (رقص با چوب)
۱۰۸	آتل متل توتوله
۱۰۹	لی لی لی شوضک
۱۰۹	قایم موشک
۱۰۹	شش خانه
۱۱۱	گرگم به هوا
۱۱۱	بر زدن
۱۱۱	ده یا بیست ، سی و
۱۱۲	چیش بگیریک (چشم گرفتن)
۱۱۳	اسباب بازی‌ها
۱۱۳	تیرکمون
۱۱۳	فرفره کاغذی
۱۱۴	لباس‌ها
۱۱۴	خانم‌ها
۱۱۴	آقایان
۱۱۵	سرگرمی مردم
۱۱۵	زیارت
۱۱۶	چاووشی
۱۱۷	طلاق
۱۱۷	سوگواری
۱۲۱	بندامیر
۱۲۱	اقتصاد و زندگی

۱۲۲	 مشاغل
۱۲۲	 مردان
۱۲۲	 زنان
۱۲۳	 دختران و پسران
۱۲۳	 رنگرزی
۱۲۴	 نانوايي و کله پزی
۱۲۴	 نجاری
۱۲۴	 نمدمالی
۱۲۴	 ملگی دوزی و گیوه دوزی
۱۲۴	 دولچه و مشک دوزی
۱۲۴	 دوچرخه سازی
۱۲۵	 دلاکی و سلمانی
۱۲۵	 تیغ زدن تویاک
۱۲۵	 حمامی
۱۲۵	 سایر مشاغل
۱۲۶	 چرای گاوها
۱۲۷	 وسایل آشپزخانه
۱۲۹	 غذاها
۱۲۹	 نان نازک (تَنک)
۱۳۰	 آش ها
۱۳۰	 پلو و چلو ها
۱۳۰	 حلواها
۱۳۱	 لبنیات
۱۳۱	 ترشیجات
۱۳۱	 سایر غذاها
۱۳۱	 چای و شربت ها
۱۳۳	 آجیل ها
۱۳۳	 غذاهای ماه رمضان
۱۳۳	 چنگال پنیر محلی (پنیر خيگ)
۱۳۳	 پنیر خيگ
۱۳۳	 بَن تُونک

۱۳۴	خشک کردن گوجه و بادنجان
۱۳۴	توت
۱۳۴	تودلی مرغ
۱۳۴	قورمه
۱۳۵	چنگال روغن
۱۳۵	درست کردن ماست
۱۳۵	درست کردن دوغ
۱۳۵	درست کردن چکلوک
۱۳۵	قه قوروت
۱۳۶	گیاهان دارویی
۱۳۶	تولیدات روستا
۱۳۶	ابزار و آلات کار
۱۳۷	ابزار وزن کردن «کیل کردن»
۱۳۹	چوق و قیان
۱۳۸	اوزان
۱۳۹	کیل یا پیمانه
۱۳۷	اندازه گیری
۱۳۹	آموزش
۱۳۹	بخشداری
۱۳۹	پزشک
۱۴۰	ماما
۱۴۰	خانه انصاف
۱۴۰	ساختمان ها
۱۴۱	خانه فرهنگ
۱۴۲	حمام قدیمی
۱۴۲	بانک صادرات
۱۴۲	شرکت تعاونی
۱۴۳	بندامیر
۱۴۳	واژگان و اصطلاحات
۱۷۵	آثار دیگر مؤلف
۱۷۶	منابع

مقدمه ناشر

سالها پیش وقتی که اولین سال خدمتم را در مدارس بندامیر شروع کردم و در فرهنگ غنی و زیبای مردم آن و چشم‌اندازهای طبیعی‌اش حل شدم به این «باور» رسیدم که نه در یک روستا بلکه در یکی از تجلیگاههای با عظمت فرهنگ و تمدن ایرانی قرار دارم. یکسال زندگی با مردم فرهیخته بندامیر و تماشای دائمی رودخانه و پل و آسیاب‌های مخروبه و طبیعت زیبای آن باعث شد که تعلق خاطری شدید و عاطفی به این دیار کهن پیدا کنم و به آن مثل شهر خودم عشق بورزم و آن را پیوسته به دوستان و گردشگران و جهانگردانی که با آنها ارتباط داشتم معرفی نمایم.

درباره‌ی بندامیر اطلاعات متنوع و پراکنده‌ای داشتم و دلم می‌خواست این اطلاعات گردآوری و تدوین گردد تا مرجعی برای شناخت بیشتر و بهتر این شهر کهن در دسترس هموطنانم قرار گیرد تا اینکه نوشته‌های دوست دیرین و ارزشمندم، محقق گرانقدر دانشگاهی جناب آقای احمد رضا زارع (در مورد زادگاهش - بندامیر) به دستم رسید و متوجه شدم که یکی از آرزوهای دیرینه مرا به رشته‌ی تحریر درآورده و به عنوان وارث آن تمدن کهن میراثی گرانسنگ برای آیندگان به ارث گذاشته و عظمت بندامیر را با عشقی آسمانی در قالب کلمات به تصویر کشیده است.

بندامیر نه فقط به خاطر داشتن بند مشهور و تاریخی اش (که در جهان شناخته شده است) بلکه بخاطر بافت فرهنگی و اجتماعی مردمش با هیچیک از روستاهای کشور قابل مقایسه نیست و نباید به آن در حد یک روستای معمولی نگریست. روستا یا شهر بودن، فی نفسه، نه عیب است نه حُسن؛ اما اگر قرار باشد «حقیقت‌ها و واقعیت‌ها» را برای تشخیص اهمیت یک مکان در نظر بگیریم چاره‌ای جز مراجعه به شاخص‌های مدنیت نداریم و شاخص‌هایی که در بندامیر وجود دارد ایجاب می‌کند که مدیران اشد استان در تصمیم‌گیری‌ها و تخصیص اعتبارات توجهی ویژه (در حد یک شهر تاریخی) نسبت به بندامیر داشته باشند هرچند از لحاظ تقسیمات کشوری «روستا» باشد.

بندامیر باید به عنوان یکی از جاذبه‌های گردشگری و جهانگردی فارس به هموطنان و علاقمندان خارجی شناسانده می‌شد ولی کتاب مستقلى در این باره وجود نداشت و اهمیت تألیف این کتاب در همین نکته نهفته است و لذا این کتاب قبل از اینکه «نوشته‌ای درباره‌ی یک روستا» باشد معرفی‌نامه‌ی قسمتی از فرهنگ و تمدن باشکوه ما ایرانیان است و به همین خاطر هر ایرانی به آن افتخار می‌کند و وجودش را مغتنم می‌شمارد.

امروزه خوشبختانه جنبش عظیمی برای شناسائی و شناساندن فرهنگ آبادی‌های مختلف کشور شروع شده و اکثر روستاها و شهرها دست به نگارش کتاب‌های فرهنگ و آداب و رسوم خود زده‌اند و امید است که این نهضت فرهنگی که نسل جوان ایران را به ریشه‌های پر افتخار تمدن

و فرهنگ خود پیوند می‌زند روز به روز فراگیرتر و باکیفیت‌تر شود ولی قطعاً کتاب بندامیر (به دلیل اهمیت ویژه‌ی خود بندامیر) با تمام کتابهای مشابه تفاوتی اساسی دارد و همانند بندامیر در نوع خود منحصر به فرد است و نگاهی کوتاه و گذرا در اوراق زرین آن، خواننده را به این «باور» می‌رساند و انتشارت دهد مفتخر است که انتشار این کتاب ارزشمند را در کارنامه‌ی خود دارد.

به هر حال، این کتاب را (که با زحمات چندین ساله‌ی مؤلف بوجود آمده) نباید پایان راه «بندامیر شناسی» قلمداد کنیم بلکه باید آن را آغازی بر این امر بدانیم. این تازه اول راه است و فرزندان برومند بندامیر باید بر این شالوده‌ی قوی که همانند پایه‌های مستحکم «بند» امیر ریشه در تاریخ و تمدن و فرهنگ ما دارد عمارت‌های با شکوه فرهنگی دیگری در قالب فیلم‌های مستند و داستانی، نقاشی، شعر، ترجمه این کتاب، پژوهش‌های مردم شناسی و اقلیم‌شناسی و کارهای هنری و ادبی دیگر بنا کنند تا بندامیر از زیر غبار قرون دوباره ققنوس وار سر بر آورد و به شکوه و رونق باستانی خود برسد. به امید آن روز.

محمد حسین صادقی